

**Drogi rodzicu pamiętaj, im więcej rozmawiasz
z dzieckiem, czytasz mu i śpiewasz, tym lepiej będzie mówić!**

Należy pamiętać iż , mowa jest złożoną czynnością psychiczną. W jej powstawaniu bierze udział wiele struktur organizmu, zlokalizowanych zarówno centralnie, jak i na obwodzie. Mowa zależy od budowy i funkcjonowania:

- ośrodkowego układu nerwowego;
- narządów mowy;
- narządu słuchu.

Rozwój mowy dziecka możemy podzielić na 4 etapy:

I - okres melodii od urodzenia do 12 m. ż.

II - okres wyrazu od 1 do 2 r. ż.

III - okres zdania od 2 do 3 r. ż.

IV - okres swoistej mowy dziecięcej od 3 do 7 r. ż.

OKRES MELODII (0-1)

Pierwszym dźwiękiem tego okresu jest płacz i krzyk dziecka, za pomocą, którego komunikuje ono otoczeniu swoje potrzeby. Ten okres odruchowej wokalizacji trwa ok. 6 pierwszych tygodni życia. W 2-3 miesiącu życia dziecko zaczyna głużyć, czyli wydawać pojedyncze dźwięki. Głużenie przekształca się ok. 6 miesiąca życia w gaworzenie. Charakteryzuje się ono wydawaniem przez dziecko dźwięków o charakterze sylab lub przypadkowo dobranych zbitek głoskowych. Pod koniec okresu melodii pojawiają się pierwsze wyrazy

o prawidłowym lub zniekształconym brzmieniu, używane świadomie i adekwatnie do sytuacji (mama, tata, baba, daj). Już w tym pierwszym okresie w mowie dziecka ujawnić się mogą pewne anomalie rozwojowe. Jednym z niepokojących objawów jest przedłużony okres głużenia oraz niewystąpienie gaworzenia. Może to sugerować niesprawność słuchu u dziecka. Jeżeli zatem pod koniec okresu melodii rodzice nie zauważą

u dziecka najprostszycy choćby form gaworzenia, konieczne jest badanie słuchu oraz konsultacja specjalistyczna u lekarza foniatri lub laryngologa.

OKRES WYRAZU (1-2 rok życia)

Stopniowo dziecko opanowuje coraz większą liczbę słów, których większość stanowią rzeczowniki używane w mianowniku. Używa już właściwie wszystkich samogłosek, oprócz nosowych (ę, ą). Ze spółgłosek wymawia: **p, b, m, t, d, n, t, ś** czasem ć. Pozostałe spółgłoski zastępuje innymi. W tym okresie charakterystyczne jest też wymawianie tylko pierwszej sylaby wyrazu lub jego końcówki. Pod koniec tego okresu pojawiać się mogą pierwsze zdania lub pseudo zdania.

OKRES ZDANIA (2-3 rok życia)

W tym okresie mowa ulega dalszemu doskonaleniu. Dziecko powinno już wypowiadać głoski: **p, b, m, w, f, ś, ć, ź, ń, k, g, ch, t, d, n oraz l**. Pod koniec tego okresu mogą pojawić się również głoski **s, z, c, dz**. Wymienione głoski nie zawsze są pełnowartościowe, a czasem w trudniejszych zestawieniach bywają zastępowane innymi, łatwiejszymi dla dziecka. Dzieje się tak na wskutek małej sprawności narządów artykulacyjnych.

OKRES SWOISTEJ MOWY DZIECIĘCEJ (3-7 rok życia)

Około 4-5 roku życia pojawiają się głoski **sz, ź, cz, dź**. Pod koniec 4 roku życia pojawia się głoska **r**. Zasób słownictwa systematycznie wzbogaca się, dziecko mówi już płynnymi zdaniami. Zazwyczaj ok. 5-6 roku życia dziecko wymawia już poprawnie wszystkie głoski.

Znaczne opóźnienie w kształtowaniu się mowy dziecka w stosunku do norm rozwojowych określa się mianem opóźnionego rozwoju mowy. Jeżeli do 3 roku życia mowa nie rozwinie się (dziecko wymawia tylko pojedyncze wyrazy, i to proste) trzeba podejrzewać opóźniony rozwój mowy. Opóźnienie rozwoju mowy może przejawiać się w:

- późniejszym pojawieniu się gaworzenia,
- późniejszym pojawieniu się pierwszych słów,
- ubóstwie słownika (mała liczba używanych i rozumianych słów),
- późniejszym pojawieniu się zdań prostych i złożonych,
- nieprawidłowej gramatyce,
- przedłużającym się okresie swoistej mowy dziecięcej.

W prostym opóźnionym rozwoju mowy nie stwierdza się uchwytnej przyczyny. Wyrównuje się on samoistnie lub w wyniku stymulacji ok. 5 roku życia.